

De subsidiëring van de gemeentelijke sportverenigingen*

Kathleen Segers

Inleiding

Mede als gevolg van de toenemende vrije tijd, zijn we naar een maatschappij geëvolueerd waaruit het socio-culturele leven niet meer kan weggedacht worden. Algemeen wordt aanvaard, alhoewel onze economische en financiële situatie ver van rooskleurig is en zich besparingen in de overheidssector opdringen, dat overheidssteun aan het socio-culturele leven slechts het uitvloeisel is van de welzijnsidee waarop de verschillende overheden hun beleid afstemmen. Door het financieren van sportverenigingen wordt een grotere deelname aan het sportgebeuren bevorderd wat de democratisering van sport en cultuur ten goede komt (1).

§ I Decentralisatie van de subsidies

In 1977 werd een belangrijke wijziging inzake subsidiëringpolitiek doorgevoerd: de nationale overheid zou geen plaatselijke clubs meer subsidiëren. Op advies van de nederlandstalige afdeling van de Hoge Raad voor Sport werd nl. gesteld dat het Rijk (in casu: het BLOSO, afdeling van het Ministerie van Nationale Opvoeding) alleen de landelijke sportorganisaties diende te subsidiëren; het was de taak van de provincies om de provinciale structuren te subsidiëren en van de gemeenten om toelagen te verstrekken aan de lokale verenigingen en clubs (2). Het is trouwens niet redelijk van de staat te verwachten dat hij gaat zorgen voor de leefbaarheid van de tienduizenden plaatselijke clubs en organisaties. Het decreet van 2 maart 1977 opteert duidelijk voor het principe van de decentralisatie, voor een taakverdeling tussen het Rijk en de gemeente(3).

Het indienen van dit decreet steunde op de volgende motieven:

- de grondwetsherziening van 24 december 1970 bepaalt uitdrukkelijk

(*) Voor een administratiefrechtelijke benadering van de problematiek van het gemeentelijk sportbeleid, zie SEGERS, K., *Het gemeentelijk sportbeleid*, Leuven, 1981, onuitgegeven, waaraan deze bijdrage is ontleend.

(1) EYSKENS, M., ELSSEN, R., TOGNI, G., e.a. *Sport en geld*, Acco-Leuven, 1978, p. 31.

(2) EYSKENS, M., ELSSEN, R., TOGNI, G., e.a., o.c., 23; GEERTS, H., *10 jaar BLOSO*, *Opendeur*, 12de jaargang, 1980, nr. 7, p. 230.

(3) Bijzondere stukken van de Nederlandse Cultuurraad 1976, stuk 159, nr. 1, *Ontwerp van decreet houdende regeling voor de erkenning en de subsidiëring van de landelijke georganiseerde sportverenigingen*, 4.

dat het nationale parlement geen bevoegdheid meer heeft in de culturele materies die aan de cultuurraden zijn overgedragen. De wet van 21 juli 1971 met name art. 2.9^o bepaalt dat lichamelijke opvoeding, sport en openluchtlevens een culturele aangelegenheid is.

Het is de Vlaamse Cultuurraad (thans Vlaamse Raad) toegelaten op het gebied van lichamelijke opvoeding, sport en openluchtlevens een eigen beleid te voeren ;

- het decreet van 28 januari 1974 betreffende het cultuurpact, met name art. 10 voorziet dat de regels inzake erkenning en subsidiëring in geld of in natura slechts worden vastgesteld krachtens een decreet ;
- noodzaak aan een aangepaste beleidsaanmoediging van de lichamelijke opvoeding, sport en het openluchtlevens (4).

Belangrijkste inhoud van het decreet : (5)

- Het decreet is slechts van toepassing op de sportverenigingen waarvan alle aangesloten sportbeoefenaars beantwoorden aan de bepaling van het statuut van de niet-betaalde sportbeoefenaar in de zin van art. 2 van het decreet van 25 februari 1975 houdende de vaststelling van het statuut van de niet-betaalde sportbeoefenaar.
- In de eerste plaats regelt het decreet de erkenning van de sportverenigingen. Het gaat slechts om erkenning en subsidiëring van de sportverenigingen met structuur en werking in ten minste drie provincies van het Nederlandse taalgebied. De erkenning is de basisvoorwaarde om voor subsidiëring in aanmerking te komen. De subsidiëring wordt dan aangepast aan de grootte van de sportverenigingen ; deze worden opgesplitst in 3 categorieën naar gelang het aantal aangesloten leden (art. 4 : cat. I : min. 2.500 ; Cat. II : min. 1.000 ; Cat. III : min. 500).
- De subsidiëring omvat bij toepassing van het cultuurpactdecreet van 28 januari 1974, nl. art. 11, drie elementen : 1. basistoelagen ; 2. toelagen voor personeelsleden ; 3. toelagen voor eigenlijke werkingskosten.
- De plaatselijke clubs worden door dit decreet niet meer rechtstreeks gesubsidieerd door het BLOSO. Vanaf 1978 werden dan ook geen werkingstoelagen aan plaatselijke clubs meer gegeven.
- Wel kunnen de clubs nog van volgende toelagen genieten :
 - propagandatoelagen voor het organiseren van belangrijke manifestaties
 - toelagen voor aankoop van materieel (50 %)

(4) *Handelingen van de Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap*, 15 februari 1977, p. 123.

(5) Decreet van 2 maart 1977, S., 10 mei 1977, 6347-6349.

De aanvragen hiertoe moeten wel ingediend worden via de sportbond waarbij de club aangesloten is en met vermelding van diens advies. Plaatselijke clubs kunnen dus nog wel voor bepaalde subsidies bij BLOSO in aanmerking komen maar dat via de landelijke sportvereniging waarbij zij zijn aangesloten.

Een gelijkaardig decreet werd op 22 december 1977 in de Cultuurraad voor de franstalige Cultuurgemeenschap aanvaard. Gevolg daarvan is dat sedert die beide decreten de nationale bonden uit twee erkende vleugels bestaan (een nederlands- en een franstalige).

§ II Subsidies aan de plaatselijke verenigingen

Op gemeentelijk niveau werd lange tijd de steun vanwege het gemeentebestuur voornamelijk gezien in functie van het subsidiariteitsbeginsel, waarbij het particulier initiatief werd betoelaagd. Alhoewel actueel wordt aanvaard dat een modern gemeentebestuur nog andere welzijns-taken heeft dan louter subsidiërend op te treden, blijft de gemeentelijke betoelaging een belangrijk instrument in het plaatselijk socio-cultureel beleid. De gemeentelijke subsidie kan als volgt omschreven worden: "De steun vanwege het gemeentebestuur aan plaatselijke particuliere organisaties, verenigingen of groeperingen die werkzaam zijn in de socio-culturele sector, ter aanmoediging van hun werking daar deze bijdraagt tot het algemeen welzijn in de gemeente" (6).

Inzake subsidiëring van culturele activiteiten werden belangrijke bepalingen opgenomen in het cultuurpactdecreet (7).

- De subsidieregeling mag niet in strijd zijn met de geest van het cultuurpact. Ze mag niet het voorwerp zijn van een discriminatie om ideologische en filosofische redenen.
- *Collectieve toelagen*: De regels inzake erkenning en subsidiëring in geld of in natura van geregelde sportactiviteiten mogen slechts worden vastgesteld krachtens een decreet of een beraadslaging van de vertegenwoordigende vergadering van de overheid. Bij ontstentenis van dergelijke regels moeten alle toelagen en voordelen het voorwerp zijn van een speciale begrotingspost op naam (art. 10). Dit houdt voor het gemeentelijk beleid in dat de gemeentelijke toelagen aan sportverenigingen niet langer meer verdeeld en toegekend mogen worden door de gemeentelijke sportraad, doch wel door een beslissing van de gemeenteraad. Weliswaar kan de sportraad een advies uitbrengen over de verdeling van de beschikbare gelden; zo kan de sportraad bijvoorbeeld een

(6) VAN ESPEN, H., LEENDERS, F., e.a., *Betoelaging van het verenigingsleven op gemeentelijk vlak in Vlaanderen*, Nederlandse Gemeenschap, BLOSO, z.d., 3.

(7) Decreet van 28 januari 1974, S., 31 mei 1974, 7848-7850.

ontwerp van subsidiestelsel voorstellen. De beslissing ligt echter bij de gemeenteraad. Bij het ontbreken van een door de gemeenteraad goedgekeurd algemeen subsidiestelsel dient elke toelage en elk voordeel aan elke individuele sportorganisatie vermeld te worden op een speciale begrotingspost waarin elke vereniging vermeld staat met de begrootte toelage (goed te keuren door de gemeenteraad). De bepalingen van art. 10 zijn niet van toepassing op toelagen die dienen om nieuwe, experimentele initiatieven te steunen. In dat geval mogen deze staatstoelagen slechts worden verleend gedurende ten hoogste 3 dienstjaren. Het besluit tot toekenning moet het voorwerp zijn van een met redenen omkleed advies van een bevoegd adviesorgaan (bv. gemeentelijke sportraad) (art. 12).

- *Individuele toelagen* : In de sector van de kunst, de letteren en de wetenschappen steunt elke aanmoediging of elke tegemoetkoming van de overheden uitsluitend op esthetische, wetenschappelijke en kunstcriteria. De rechtsgelijkheid tussen de burgers ongeacht hun overtuiging moet worden gewaarborgd, wat betreft onder meer de toekenning van prijzen, beurzen, leningen en om het even welke toelagen, de deelneming aan sportwedstrijden en culturele activiteiten en de aanmoediging van de navorsers (art. 13). Iedere overheid moet jaarlijks bij haar begroting de omstandige lijst van de beneficianten publiceren met opgave van de toegekende sommen en voordelen (art. 14).